

geïnspireerd, die langs geen anderen weg verkregen zijn, dan dien, welke mede door chiliasten, e.d. wordt betreden. „Het zou” — we besluiten voor ditmaal met Prof. Aalders, K.V. Jer. 90 — het zou tot zeer verkeerde gevolgtrekkingen leiden indien men wat hier gezegd wordt, wilde toepassen op de zichtbare openbaring van de kerk onder de Nieuwe Bedeeling. Wat daarvan geldt, wordt hier door de profetie niet in het oog gevat, en daaromtrent laat ze zich niet uit“.

We sluiten dus den zegen der kerk van Pinkster tot jongsten dag allerminst uit; het gezegde: zij zullen allen van den Heere geleerd zijn, is zelf al een prachtige heenwijzing naar het ambt aller geloovigen onder den nieuwen dag. Maar we komen op tegen de ontstentenis eener waarschuwing tegen inenschuiving van het beeld der glorie, die ná, en van die welke vóór de parousie komt.

Zoo komen we vanzelf toe aan de kwestie der verbondswraak.

Volgenden keer daarover.

K. S.

Boekverkoop.

Op verzoek vermelden wij gaarne, dat op 4, 5, 6 en 7 Oct. a.s. te 6 u. 30, in de gehoorzaal te Kampen, een boekverkoop zal plaatsvinden, waarbij vele werken van beteekenis zijn. De catalogus bevat 1530 nummers, en is verkrijgbaar bij Boekhandel G. Bos te Kampen.

K. S.

Opleiding predikant voor Argentinië.

Mijn bede inzake hulpverlening voor de theologische vorming van een jongeman, die als predikant naar Argentinië zou kunnen gaan (zie „Ref.” 16 Sept. 1938) bleef niet onverhoord. Ik ontving de volgende giften:

- A. M. te Z. . . . . f 100,—
M. te R. (giro no. 42) 2,50
Ds N. N. (giro no. 1) 2,50
Dhr O. J. B. te Uithuizen (giro no. 93) 2,50
Mr V. te G. (giro no. 52) . . . . . 1,—
B. R. te Zwolle (giro no. 79) 2,50
T. D. te K. (giro no. 77) . . . . . 5,—
D. S. te D. (kennisgeving van storting) . . . . . 1,—

Dat is dus bij elkaar (op Woensdagmorgen) f 117,—.

Eén der gevers teekende op zijn biljet aan, dat hij door middel van een Duitsch predikant iets wist van de ontraglijke moeilijkheden van den strijd tegen onkerkelijkheid en verstarde Rooms-Katholieke staatscultus. Inderdaad, die strijd is zwaar; ik hoop, dat de herinnering daaraan ook nog anderen tot een bijdrage moge stimuleeren. Voor wat ik ontvangen heb betuig ik reeds hartelijk dank.

K. S.

De Grootc Catechismus van Zacharias Ursinus. (III.)

56. Wat is het tweede deel van de artikelen des geloofs?

En in Jezus Christus, Zijn eeniggeboren Zoon, onzen Heere, die ontvangen is van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria; die geleeden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruist, gestorven en begraven; nedergedaald ter helle; ten derden dage opgestaan uit de dooden; opgevaren ten hemel, zittende ter rechterhand Gods, des Almachtigen Vaders; van waar Hij komen zal om te oordeelen de levenden en de dooden.

57. Wie is Jezus Christus?

Hij is de eeuwige Zoon van God, één God met den eeuwigen Vader en den Heiligen Geest, die om de wille van onze zaligheid mensch geworden is.

58. Waarom wordt Hij JEZUS genoemd?

Omdat Hij door Zijn verdienste en krachtige werkzaamheid, voor allen, die in Hem gelooven, de oorzaak is van de volkomen en eeuwige zaligheid.

59. Wat beteekent de naam CHRISTUS?

Dat Hij van den Vader gezald is tot Profeet, Priester en Koning.

60. Met welke soort zalving is Hij gezald?

Met de volheid van alle gaven des Heiligen Geestes.

61. Waarom noemt gij Hem Profeet?

Omdat Hij ons den wil des Vaders ten onzen opzichte geopenbaard heeft, door den dienst (des Woords) 1), en door den Heiligen Geest in onze harten, en (omdat) Hij de profetieën en schaduwen (voorbeelden 2) vervult, die Hemzelf onder het Oude Testament aanwezen.

62. Wat is Zijn Priesterschap?

Dat Hij door Zijn tusschenkomst en de offerande van Zijn gehoorzaamheid en dood voor ons de genade des Vaders verwerft.

63. Wat is Zijn Koningschap?

Dat de Zone Gods van den beginne af aan instelt en onderhoudt den dienst van het Evangelie, en daardoor bekeert en levend maakt de uitverkorenen en hen door den Heiligen Geest heiligt, tegen de duivelen beschermt, hen opwekt tot het eeuwige leven, en voor 't aangezicht des Vaders stelt, opdat de Godheid vervolgens openlijk, in hen regeere en niet door den dienst (van het Woord) 3).

64. Wat is dus: gelooven in Jezus Christus?

Het is: dezen troost te hebben, dat wij van Hem, als van onzen Koning, begenadigd en geregeerd worden, door den Heiligen Geest, en tegen alle gevaren beschermd worden; dat wij door Hem, als door onzen Hoogepriester, met den Vader verzoend en tot Hem geleid worden, zoodat wij van Hem alles goeds kunnen vragen en verwachten; dat wij door Hem, als Profeet, met de ware

kennis des Vaders verlicht worden; en eindelijk, dat wij met Hem gemaakt worden tot koningen, die in eeuwigheid met Hem regeeren over alle schepselen; en tot priesters, die onszelf en al het onze reeds nu aan God tot dankoffers offeren; en tot profeten, die God waarlijk kennen en verheerlijken.

65. Waarom noemt gij Christus GODS EENIGGEBOREN Zoon, daar wij toch ook zonen Gods zijn?

Omdat wij, die van nature vijanden Gods waren, door God uit genade aangenomen zijn tot zonen, langs welken weg zij, die Christus ingeplant zijn, deel krijgen aan Zijn verdienste en erfrecht. Christus alleen daarentegen is naar Zijn Godheid van nature Zoon Gods, van eeuwigheid gegeneerd uit het wezen des Vaders; en naar Zijn menselijke natuur, door de persoonlijke vereeniging 4) van Zijn vleesch met de Godheid.

66. Wat beteekent het: te gelooven in den Zoon van God?

Het is in het hart, door het getuigenis des Heiligen Geestes, te gevoelen 5), dat wij door God, om Zijns Eeniggeboren Zoons wil, tot zonen zijn aangenomen.

67. Waarom noemt gij Hem onzen Heere?

Omdat Hij door den Vader gesteld is tot een Hoofd boven alle dingen in hemel en op aarde en omdat Hij ons door Zijn bloed verkregen heeft.

68. Wat is het: te gelooven in Christus, onzen Heere?

Het is zeker te weten, dat wij zóózeer Christus toebehooren, dat nóch Hij het zal dulden, dat wij uit Zijn macht worden weggerukt, nóch wij het recht hebben tot een anderen (heer) af te vallen.

69. Wat bedoelt gij, als gij zegt, dat Hij ONTVANGEN is VAN DEN HEILIGEN GEEST, GEBOREN UIT DE MAAGD MARIA?

Dat de Zoon van God, die het eeuwige Woord des Vaders is, opdat Hij, naar de beloften aan de vaderen gedaan, een waar mensch, ons in alles gelijk, uitgenomen de zonde, en het ware Zaad Davids zou zijn, in de schoot van de maagd Maria een menselijke ziel en lichaam heeft aangenomen, zonder mannelijk zaad, gevormd uit de zelfstandigheid der maagd, en volmaakt geheiligd tegelijk met de ziel vanaf het moment der ontvangenis, door de kracht van den Heiligen Geest.

70. Hoe verstaat gij, dat het vleesch door het Woord is aangenomen?

Aldus, dat noch de Goddelijke natuur in de menselijke, noch de menselijke in de Goddelijke veranderd is; maar deze beide naturen, zoodra de menselijke in den schoot der maagd ontvangen werd, zóó tot één persoon vereenigd zijn, dat zij later nooit meer kunnen gescheiden worden; en elk van beide nochtans hare onderscheiden eigenschappen behoudt, en één en dezelfde Christus waarachtig God en waarachtig mensch is, en kan doen en lijden zoowel wat Gods als wat des menschen is, elk afzonderlijk, echter volgens die natuur, waaraan het eigen is, zooals ziel en lichaam één mensch zijn.

R.

G. B.

4) unione personali.
5) Est in corde... sentire.

Schippers op den Rijn.

Herman de Man: Aart Luteyn de andere. — Bosch & Kenning, N.V., Baarn. 1938.

Dat Holland een waterland was en nog is, zou men niet zeggen, als men moest afgaan op de literatuur. Ondanks de buitengewoon groote rol die het water speelt in het economische leven van ons land, ruimt de letterkunde slechts een klein plaatsje in voor boeken, die over het water handelen.

En toch, uit de weinige literaire werken die wij bezitten over onze schippers van de groote en de kleine vaart blijkt reeds, welk een eigen karakter dit deel der bevolking heeft. De bemanning van de zeilschepen en kleine stoombootjes, die in enkele boeken van Arthur van Schendel en Herman de Man beschreven werd, is een goedig slag menschen. Hun hoofdpersonen waren meestal zwaarmoedig en min of meer zonderling. Het leven in kleine gemeenschap aan boord van een schip, de betrekkelijk groote eenzaamheid, die veel tijd voor denken overliet, maakten dat hun gedachten meestal rondraaiden in den kleinen kring van eigen belangen en zorgen.

Verleden jaar schiep De Man de figuur van Aart Luteyn, den rustigen werker, die zich van knecht wist op te werken tot kapitein op een beurtschip. De Lek en Zeeuwsche wateren waren zijn domein, tot de zorg voor ouderlooze neefjes en nichtjes hem, den schipper in hart en nieren, naar den vasten wal deed verhuizen. Vluchtig hebben we toen reeds kennis gemaakt met verschillende leden van de uitgebreide familie Luteyn, allen schippers op de Hollandsche binnenwateren. In zijn jongsten roman geeft De Man de levensgeschiedenis van enkele andere Luteyns, schippers op de Rijnvaart. Hun schepen zijn grooter, hun reizen gaan verder, hun kijk is ruimer dan die van den ouden Aart Luteyn.

De titel van het nieuwe werk wekt eenige verwondering, als men bezig is te lezen. Immers pas midden in het boek ontmoet men voor het eerst Aart Luteyn, die ter onderscheiding van zijn oom en naamgenoot, de Andere heet. De beide deelen

van den roman hebben elk een eigen hoofdpersoon, maar beschrijven samen een langen tijd, waarop de ondertitel slaat: Rijnvaart. Een tijdsruimte van bijna honderd jaar ligt tusschen het begin en het einde van het verhaal, dat een eenheid vormt, niet door zijn personen, maar door hun beroep. Het belangrijkste gedeelte van de ontwikkelingsgeschiedenis der Rijnvaart, aanschouwelijk en levendig beschreven, trekt hier aan het oog der lezers voorbij. De stoere ondernemingsgeest, de taaië volharding, de heldere, vooruitziende blik der Nederlandsche Rijnschippers, worden verpersoonlijkt in enkele leden der familie Luteyn. De nieuwe mogelijkheden die de oudere generatie zag, worden ten deele verwezenlijkt door het huidige geslacht. Het bedrijf van Aart Luteyn de Andere was nog slechts een gedeeltelijke vervulling van het ideaal van zijn overgrootmoeder Anne Margot Luteyn—Luteyn, de hoofdpersoon uit het eerste gedeelte van den roman.

Romantisch, gemoedelijk, is de sfeer van dit eerste gedeelte. Duitschland, in vele kleine rijkjes verdeeld, is economisch van weinig belang. De onderlinge najiver der aan den Rijn grenzende staatjes verhindert de uitvoering van de plannen der geniale ingenieurs, die den Rijn bevaarbaar willen maken tot Bazel, om een groot achterland voor den handel open te leggen. Maar verder dan de waterbouwkundigen ziet een vrouw, eigenaresse van een kleine rijnnaak. Als vrouw kan zij geen schipperspatent krijgen, en nu neemt zij, die het vak beter verstaat dan menig schipper, en die het werk van een kerel kan verzellen, een oud mannetje mee in het voorschip, om met zijn patent haar te dekken voor de wet. En deze vrouw, ondanks alles, schipper op haar aak „Vertrouwen”, durft het aan naar een vergadering van mannen te gaan, geleerden en hooge autoriteiten, die nog opzien tegen een rivierverbetering, om haar inzichten te toetsen aan het hunne. Zij, de Hollandsche schippersvrouw, die avond aan avond over atlas en boeken gebogen zit om nieuwe mogelijkheden voor de Rijnvaart te ontdekken, ontwikkelt voor een schranderer hoofdingenieur haar plan om den Rijn met de Saône en de Rhône te verbinden, waardoor de rijnaken van Holland naar Marseille zouden kunnen varen langs veilige binnenwateren. Terwijl niemand nog verder durft te gaan dan de mogelijkheid van dit stoute plan te erkennen, ziet zij, de ondernemende Hollandsche, de verwezenlijking in de toekomst, en in vol vertrouwen daarop noemt zij, naar de drie rivieren, haar nieuw schip „Rhosari”.

Het is boeiend geschreven, dit eerste deel, „Marseille” geheeten, naar het ideaal van de hoofdpersoon. De opkomst der stoomsleepboten, die begin der concurrentie van de kantoorsheren, die de kleine particuliere aken trachten te verdringen, heel het historische gegeven is levendig uitgebeeld. Waar een vrouw zulke plannen heeft, wat hebben de mannen daarvan gemaakt?

Het tweede deel „de vervulling” speelt jaren later. De jonge Aart Luteyn weet zelfs de geschiedenis niet van zijn overgrootmoeder. Met den ondergang van haar schip was de herinnering aan de flinke, plannelijke schipper met rokken verbleekt tot een sprookje. Doch haar bloed spreekt nog in haar nakomelingen. Aart de Andere heeft haar energie geërfd en weet zich op te werken tot bezitter van de grootste rijnnaak die ooit den Rijn bevoer. De Rijn is verbeterd, naar de plannen van den ingenieur uit Anne Margot's tijd, maar haar plannen zijn vergeten.

De jonge Aart heeft denzelfden drang in zich, als zij had, om den schippersstand omhoog te voeren. Groote schepen, machtige interieurs moeten den schippers het leven veraangenamen, en hen in staat stellen zich met alle animo te geven aan hun taak, zich te handhaven tegen de moordende concurrentie van de kantoorsheren, den handel langs den Rijn te vergrooten, nieuwe perspectieven te volgen.

Het tweede deel beschrijft den kalmen tijd voor den oorlog van 1914, de zware oorlogsjaren, den wilden tijd van het laatste oorlogsjaar, wanneer de rijnvaart weer bloeit, maar de schippers hun eigen schepen verkoopen aan de kantoren, om met de hooge opbrengst te gaan speculeren. Luteyn, het type van den rijnshipper, doet aan alles mee, trekt zich bijtijds terug, maar verliest toch nog zijn geld, omdat hij zijn enorm luxeuze, groote aak niet met voordeel kan beveren, in de jaren van inzinking, die volgen op den onnatuurlijken bloei. Totaal geruïneerd verhuurt Aart zich als kok op een buitenvaarder en zoo bereikt hij Marseille, de droomstad van Anne Margot.

Zoo sluit het tweede deel prachtig aan bij het eerste, en is de schijnbaar zwakke constructie van het boek in werkelijkheid een stevig bouwsel. De droom van Anne Margot is wreed verstoord. Haar nazaat bereikt de stad van haar verlangen geheel anders, dan zij had voorzien. Maar men heeft haar weg niet gevolgd. Haar plan omvatte vrede tusschen de volkeren, een machtig Rijnverkeer door de samenwerking van Duitschland en Frankrijk. De mislukking van Aart's onderneming is het gevolg van den oorlog tusschen die rijken, die zijn overgrootmoeder had willen vereenigen door haar kanalenplan. De tragische afloop verzwakt niet het krachtig idealisme dat

uit het boe bedrijvige gebeeld. D- woorden c aan het v De Man zie landsch. D want icde heeft, en d tot de slor deel, stilist Aart de voorganger niet zoo m duidelijk v bekrompen de jonge scher. Hij Zooals de beurtvaart, Rijnvaart, frisch, nu Gron.

„Kleinge veel gebru „Kleinge zenden he de zielen l Het lijkt aan dit on In de ee onder dat Dit, dat zijn deel l wat half Hij zou c de intensil genoeg zijn Deze op nog zoo s de hand v Zij is (en aard van Geloof i Geloof is hoop, en Onze Gs „het geloo vertruwen Nu zijn waarbij va zijn. Dat i Indien i afwijking, wordt, da recht te z I ndien i aarzeling oogeblik heid te ; Als ik st hart ook t zou het w verlaten? ongeloovig Een tus bestaat n Wij kun in dien zin afwisselen een toesta loof en c en dat me of ongeloc men, men spreken. Eén var het niet; Dat mo Dat is v groote bet Heel de daardoor Wannee heid is, c die geloof „geloof ik De zeke is, sluit z Wie inz staat, dat men geloo „Dit gel heid mede wusthei (ik spatie zijn aard matiek IV „Die ge

(Alle in Ds D.)

1) per ministerium.
2) prophetias et figuras.
3) et non per ministerium.